

Sygn. akt I Ca 36/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 lutego 2019 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSO Barbara Bojakowska

Sędziowie SSO Joanna Składowska

SSR del. Elżbieta Sadowska-Augustyniak

Protokolant sekretarz sądowy Elwira Kosieniak

po rozpoznaniu w dniu 6 lutego 2019 roku w Sieradzu

na rozprawie

sprawy z powództwa U. S.

przeciwko Przedsiębiorstwu (...) Spółki z o.o. z siedzibą w U. i P. N.

z udziałem interwenienta ubocznego po stronie pozwanej Towarzystwa (...) w W.

o zadośćuczynienie i odszkodowanie

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Rejonowego w Łasku

z dnia 14 sierpnia 2018 roku, sygnatura akt I C 789/15

1. uchyła zaskarżony wyrok w stosunku do pozwanego Przedsiębiorstwa (...) Spółki z o.o. z siedzibą w U. i przekazuje sprawę w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Łasku, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego;
2. oddala apelację w stosunku do pozwanego P. N..

Sygn. akt I Ca 36/19

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z 14 sierpnia 2018 r., wydanym w sprawie sygn. akt I C 789/15, przy udziale Towarzystwa (...) w W., jako interwenienta ubocznego po stronie pozwanej, Sąd Rejonowy w Łasku oddalił powództwo U. S. przeciwko Przedsiębiorstwu (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w U. i P. N. o odszkodowanie i zadośćuczynienie (pkt 1); nie obciążając powódki kosztami procesu i kosztami sądowymi wydatkowanymi tymczasowo z funduszu Skarbu Państwa (pkt 2 i 3).

Rozstrzygnięcie zapadło przy następujących ustaleniach i wnioskach:

Powódka U. S. w dniu 15 października 2014 r. przebywała na Terenie Kompleksu (...)w U.. Korzystała m.in. z atrakcji w postaci zjeżdżalni rurowej. Po zjechaniu w basenie hamującym została potrącona przez zjeżdżającego za nią P. N.. Powódka zgłaszała dolegliwości bólowe okolicy lędźwiowej. Ratownicy udzielili powódce pierwszej pomocy, polegającej na przeniesieniu w bezpieczne miejsce na noszach, założeniu kołnierza oraz wezwaniu pogotowia ratunkowego.

Zjeżdżalnia, z której korzystała powódka została wykonana zgodnie z dokumentacją techniczną, sztuką budowlaną i odpowiadała stosowanym normom polskim i europejskim. Przed wejściem umieszczone były tablice informacyjne przedstawiające w formie piktogramów i napisów informacje o zasadach korzystania ze zjeżdżalni. Zasady działania zjeżdżalni zostały opisane w regulaminach atrakcji wodnych, szczegółowo zaś w regulaminie zjeżdżalni rodzimej i w regulaminie zjeżdżalni rurowej. Osoby kupujące bilet upoważniający do wejścia na teren obiektu, zgodnie z ustawą z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych, zobowiązane są do zapoznania się z zasadami korzystania z danego terenu, obiektu lub urządzenia i przestrzegania tych zasad. Po wejściu na wysokość wlotu rury, przed wlotem znajduje się uchwyt umożliwiający przytrzymanie przy wsiadaniu do zjeżdżalni, w rurze płynie woda i działa sygnalizacja świetlna. Zakończenie rury stanowi hamownia w formie brodzika (wanny). Umożliwia ona swobodne zatrzymanie się po zakończeniu zjazdu i wyjście z hamowni. Warunkiem zapewnienia bezpieczeństwa podczas korzystania ze zjeżdżalni jest przestrzeganie przez korzystających z zasad zawartych w regulaminach atrakcji wodnych. Od momentu rozpoczęcia zjazdu na zielonym świetle, do ponownego zapalenia się zielonego światła jest wystarczająco czasu na swobodny zjazd i wyjście z hamowni.

Rozważając odpowiedzialność pozwanych za doznane przez powódkę uszkodzenie ciała, Sąd Rejonowy powołał art. 415 k.c. Wskazał, że przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało, że przyczyną wypadku nie był stan techniczny obiektu, czy niewłaściwa organizacja. Potrącenie powódki w basenie hamującym nastąpiło przez inną osobę korzystającą ze zjeżdżalni, tj. P. N. - wezwanego na wniosek powódki do udziału w sprawie w charakterze pozwanego. W toku postępowania powódka nie przedstawiła jednak dowodów na potwierdzenie odpowiedzialności odszkodowawczej P. N.. Nie można ze stuprocentową pewnością stwierdzić, czy i jak długo powódka przebywała w basenie hamującym, a tym samym nie można ocenić, czy jej zachowanie było prawidłowe. Jeśli chodzi o P. N., nie przedstawiono dowodów na potwierdzenie, po pierwsze, czy rozpoczął zjazd na czerwonym, czy zielonym świetle, a po drugie, czy potrącenie powódki wynikało z nieprawidłowości w jego zjeździe, czy też z okoliczności, że powódka nie opuściła basenu w przewidzianym czasie. Zeznający w charakterze świadków ratownicy wskazywali, że P. N. mógł rozpocząć zjazd na czerwonym świetle. Przesłuchiwany zaś jako świadek (przed zmianą roli procesowej) P. N. twierdził, że zjechał na zielonym świetle. Strony nie dysponują materiałem w postaci nagrań z kamery, które w ocenie Sądu, wobec rozbieżności w zeznaniach co do tej okoliczności, mogłyby stanowić jedyny wiarygodny materiał dowodowy w sprawie.

Dlatego powództwo wobec obojga pozwanych zostało oddalone jako bezzasadne.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c.

Powódka wniosła apelację od wyroku Sądu Rejonowego, zaskarżając orzeczenie w części, tj. w punkcie 1. I zarzucając:

1. **obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść rozstrzygnięcia, a mianowicie:**
 - a. **przepisu art. 232 zd. 1 k.p.c. poprzez niezasadne przyjęcie, iż powódka nie wywiązała się ze spoczywającego na niej obowiązku udowodnienia okoliczności uzasadniających zasądzenie zadośćuczynienia oraz odszkodowanie, podczas gdy powódka wniosła o przeprowadzenie dowodów mających na celu potwierdzenie powyższych okoliczności;**
 - b. **przepisu art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie oceny materiału dowodowego bez wszechstronnej jego analizy w sposób przekraczający granice swobodnej oceny dowodów, a w szczególności poprzez:**

- nieprawidłowe przyjęcie, iż pozwany P. N. nie ponosi odpowiedzialności za przedmiotowe zdarzenie, mimo że z zeznań jego oraz świadków wynika, że swoim zachowaniem doprowadził do potrącenia powódki;

- niezasadne ustalenie, że osoby kupujące bilet upoważniający do wejścia na teren obiektu pozwanej spółki zobowiązane są do zapoznania się z zasadami korzystania z danego terenu, obiektu lub urządzenia i przestrzegania tych zasad oraz poprzez przyjęcie, że warunkiem zapewnienia bezpieczeństwa podczas korzystania ze zjeżdżalni jest przestrzeganie przez korzystających z zasad zawartych w regulaminach atrakcji wodnych, podczas gdy odpowiedzialność pozwanej spółki oparta jest na zasadzie ryzyka i nie może być ona wyłączona tylko na podstawie wewnętrznych regulaminów korzystania ze zjeżdżalni;

c. przepisu art. 233 § 1 i 2 k.p.c. w zw. z art. 232 zd. 2 poprzez dokonanie dowolnej oraz wybiórczej, a nie swobodnej oceny dowodów zebranych w sprawie oraz niewykorzystaniu przysługującej Sądowi inicjatywy dowodowej, co doprowadziło do jednostronnie korzystnej dla ozwaných interpretacji materiału dowodowego;

2. naruszenie przepisów prawa materialnego, mianowicie:

a. przepisu art. 435 § 1 k.c. poprzez jego niezastosowanie i w efekcie przyjęcie, iż pozwana Przedsiębiorstwo (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością nie ponosi odpowiedzialności za wypadek z dnia 15 października 2014 r., podczas gdy pozwana prowadzi zakład uprawiany w ruch za pomocą sił przyrody, tj. wody, a tym samym pozwana ponosi odpowiedzialność za przedmiotowe zdarzenie na zasadzie ryzyka.

W oparciu o wskazane zarzuty, skarżąca wniosła o:

- 1. zmianę wyroku Sądu pierwszej instancji na podstawie art. 368 § 1 pkt 5 k.p.c. w zaskarżonej części poprzez uwzględnienie powództwa;**
- 2. zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm prawem przepisanych;**
- 3. ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.**

Interwenient uboczny oraz pozwany P. N. wnieśli o oddalenie apelacji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powódki zasługiwała na częściowe uwzględnienie.

Na wstępie należy wskazać, że wbrew zarzutom apelacji, Sąd pierwszej instancji uwzględnił cały oferowany przez strony materiał dowodowy, a dokonana jego ocena nie przekraczała ram swobodnej oceny dowodów, o której mowa w art. 233 § 1 k.p.c., co w konsekwencji pozwala Sądowi rozpoznającemu apelację na przyjęcie ustaleń faktycznych tego Sądu jako własnych (art. 328 k.p.c. w związku z art. 381 k.p.c.).

Okoliczność, że doszło do wypadku na terenie obiektu Przedsiębiorstwo (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w U., z udziałem powódki oraz P. N., który uderzył powódkę po zjeździe ze zjeżdżalni w basenie hamującym, nie była sporna między stronami. Jednak na zaistnienie zdarzenia wpływ miały obie strony, tj. zarówno U. S., jak i pozwany. Kwestia ustalenia ewentualnego zawinięcia sprowadzała się zaś do rozstrzygnięcia, które z nich naruszyło reguły obowiązujące na terenie kompleksu basenowego, w szczególności zaś te regulujące zasady korzystania z owej zjeżdżalni. Jak słusznie wskazał Sąd pierwszej instancji, błąd powódki mógł polegać na zbyt

długim przebywaniu w basenie hamującym. Błąd zaś pozwanego na rozpoczęciu zjazdu przed zapalaniem się zielonego światła. P. N. kategorycznie zaprzeczył, aby zjechał na czerwonym świetle. Nie było bezpośrednich świadków samego zdarzenia, a strona powodowa nie przedstawiła i nie zawniosowała o załączenie nagrań z monitoringu. Zeznania zaś przesłuchanych w charakterze świadków ratowników, którzy przybyli na miejsce już po zdarzeniu, nie przesadzają i nie mogą przesądzać tej kwestii. Choć w zeznaniach kilku z nich pojawia się stwierdzenie, że była mowa o wjechaniu przez mężczyznę na czerwonym świetle, to muszą one budzić wątpliwości w kontekście treści notatek sporządzonych przez ratowników w dniu zdarzenia, w których wskazują się, że osoba poszkodowana zbyt długo przebywała w hamowni zjeżdżalni rurowej.

W świetle powyższego należy podzielić wniosek Sądu Rejonowego, że powódka nie wykazała zaistnienia podstaw odpowiedzialności deliktowej pozwanego P. N., opartej na zasadzie art. 415 k.c., a materiał dowodowy zgromadzony w sprawie jest wystarczający jedynie do stwierdzenia związku przyczynowego między zachowaniem tego pozwanego a powstałym u powódki uszkodzeniem ciała, brak jest natomiast wystarczających podstaw do stwierdzenia zaistnienia pozostałych przesłanek odpowiedzialności w postaci bezprawności zachowania i winy sprawcy.

Podzielić natomiast należało zarzuty w zakresie naruszenia prawa materialnego w odniesieniu do pozwanego przedsiębiorstwa.

Zakres rozpoznania sprawy cywilnej wyznacza podstawa faktyczna określona przez powoda. Przytoczenie zaś podstawy prawnej dochodzonego roszczenia nie jest obligatoryjnym elementem pozwu; nie jest także wiążące ani dla powoda ani też dla sądu.

Dlatego też obowiązkiem Sądu było zbadanie wszelkich podstaw odpowiedzialności deliktowej strony pozwanej, nie tylko podstawowej, opartej na zasadzie winy (art. 415 k.c.)

Sąd Okręgowy podziela stanowisko skarżącej, że odpowiedzialność pozwanego przedsiębiorstwa znajduje uzasadnienie w treści art. 435 § 1 k.c., a zatem odpowiada ono na zasadzie ryzyka.

Zgodnie z tym przepisem, prowadzący na własny rachunek przedsiębiorstwo lub zakład wprawiany za pomocą sił przyrody (pary, gazu, elektryczności, paliw płynnych, itp.) ponosi odpowiedzialność za szkodę na osobie lub mieniu wyrządzoną komukolwiek przez ruch przedsiębiorstwa lub zakładu, chyba że szkoda nastąpiła wskutek siły wyższej albo wyłącznie z winy poszkodowanego lub osoby trzeciej, za którą nie ponosi odpowiedzialności.

Przyjęcie, że przedsiębiorstwo jest wprawiane w ruch za pomocą sił przyrody wymaga uwzględnienia faktycznego znaczenia określonych technologii w działalności przedsiębiorstwa oraz oceny, czy możliwe byłoby osiągnięcie zakładanych celów produkcyjnych przedsiębiorstwa bez użycia sił przyrody. Ocena, czy przedsiębiorstwo lub zakład należy do kategorii wskazanej w art. 435 k.c., jest dokonywana in casu.

Nie może budzić wątpliwości, że przedsiębiorstwo prowadzone przez pozwanego wprawiane jest w ruch za pomocą sił przyrody. Dla jego prowadzenia wykorzystywana jest bowiem energia elektryczna i ciepła, a przede wszystkim woda, bez których przedsiębiorstwo w postaci kompleksu basenów termalnych nie mogłoby funkcjonować. Obiekt tego rodzaju wyposażony jest w różnego rodzaju maszyny, przede wszystkim pompy i przepompownie, które nadzorowane są przez sztab wykwalifikowanych pracowników. Woda przed dostaniem się na teren kąpieliska wydobywana jest z głębi ziemi i poddawana procesom technologicznym. Konieczne jest bowiem zapewnienie jej odpowiednich parametrów, przede wszystkim w zakresie czystości. Poza tym, woda nie wypływa na zjeżdżalnię samoczynnie, jest tam pompowana. Dotyczy to wszystkich urządzeń, w tym także zjeżdżalni, na której doszło do wypadku. Działa ona przy użyciu wody, bez której nie spełniałaby swojego celu. Konieczne dla działalności przedsiębiorstwa działania, służące prawidłowemu prowadzeniu kompleksu basenowego są zatem tego rodzaju, że siły przyrody stanowią jego siłę napędową, a nie jedynie działania wspomagające. Jego istnienie i praca są uzależnione od wykorzystania sił przyrody, bez użycia których przedsiębiorstwo nie osiągnęłyby celu do jakiego zostały powołane.

Związek przyczynowy między szkodą a ruchem przedsiębiorstwa (zakładu) ma miejsce zarówno wtedy, gdy szkoda jest bezpośrednim skutkiem użycia sił przyrody i pozostaje w adekwatnym związku przyczynowym z niebezpieczeństwem wynikającym z zastosowania tych sił, jak i wtedy, gdy pozostaje w związku z samym tylko ruchem przedsiębiorstwa lub zakładu jako całości, niezwiązanym koniecznie w danych okolicznościach z wykorzystywaniem sił przyrody (tak Sąd Najwyższy w wyrokach: z 5 stycznia 2001 r., V CKN 190/00, L.; z 1 kwietnia 2011 r., II PK 233/10, L.).

Szkoda, jakiej doznała powódka nastąpiła w związku z ruchem pozwanego przedsiębiorstwa rozumianym jako każdy przejaw jego działalności, wynikający z określonej jego struktury organizacyjnej, a przede wszystkim funkcji usługowej. Do wypadku doszło bowiem w czasie korzystania z udostępnianych w celach rekreacyjnych obiektów.

Dla przypisania odpowiedzialności prowadzącemu zakład lub przedsiębiorstwo, którego odpowiedzialność konstruowana jest na zasadzie ryzyka, zbędne jest natomiast rozważanie, czy można mu przypisać zwinienie lub bezprawne zaniechania.

W związku z powyższym Sąd Okręgowy uchylił orzeczenie w zakresie dotyczącym pozwanego Przedsiębiorstwo (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w U. i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. z uwagi na nierozpoznanie istoty sprawy.

Rozpoznając sprawę po raz kolejny, Sąd Rejonowy winien przyjąć jako podstawę odpowiedzialności pozwanego art. 435 k.c. Dotychczasowe ustalenia nie pozwalają na przyjęcie, że do zdarzenia doszło z wyłącznej winy pokrzywdzonej lub osoby trzeciej. Zresztą ścisły związek między działalnością przedsiębiorstwa a wypadkiem w zasadzie możliwość wykazania okoliczności egzoneracyjnych wyklucza. Może być ewentualnie mowa o przyczynieniu po stronie powódki. Wymaga to jednak udowodnienia, że przebywała ona w basenie hamującym zbyt długo lub jej pobyt tam pozostawał bez związku ze zjazdem ze zjeżdżalni, z której nie korzystała. Materiał dowodowy zgromadzony dotychczas w sprawie na to nie pozwala. Wydaje się, że kwestię tę rozstrzygnąć może jedynie nagranie z monitoringu, którego pozwany jest dysponentem.

Następnie konieczne jest przeprowadzenie postępowania dowodowego na okoliczności zakresu doznanych obrażeń i ich skutków i analiza roszczeń powódki pod kątem przesłanek z art. 444 i 445 k.c.

W odniesieniu do pozwanego P. N. apelacja podlegała zaś oddaleniu., jako bezzasadna.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 108 § 2 k.p.c.